

УДК 316.3(477)

Піскун К.В.*

СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

У статті розглянуто соціально-економічні аспекти євроінтеграції, а саме: переваги та можливі ризики для України. Доведено значущість соціальної політики у країнах-членах ЄС. Проаналізовано сучасні проблеми інтеграції України у європростір та запропоновано комплексність процесу перетворень щодо інтеграції України у систему світогосподарських зв'язків.

Ключові слова: євроінтеграція, Європейський союз, інтеграція України, соціальна політика, соціальний та економічний розвиток.

У сучасному світі міжнародна інтеграція – це одна з суттєвих закономірностей розвитку системи світогосподарських зв'язків, що визначає перспективи успішної співпраці з розвиненими країнами, зміцнення позицій, економічного розвитку та його модернізації, соціального і інтелектуального прогресу. Це вагомий стимул щодо переходу до відкритого демократичного суспільства, щодо відкриття країни світу, її політичної та економічної трансформації.

Для України економічний потенціал ЄС та динаміка його розвитку дають можливість дійти висновку про те, що Європейський Союз являє собою великий ринок збуту виробів та джерело задоволення потреб у найрізноманітніших споживчих та інвестиційних товарах. До того ж торгівля з ЄС є важливим джерелом надходження вільно конвертованої валюти, дозволяє обмежувати бартер, масштаби якого сьогодні загрожують економічній безпеці країни [2].

Тому і євроінтеграція України та її членство у Європейському Союзі є пріоритетним напрямом сучасної політики України.

Однак, на сьогодні, діяльність української влади не тільки не реалізує високі соціальні очікування громадян, але й посилює соціальну диференціацію, сприяє утвердженню правового нігілізму та соціальної аномії. Не відбувається розширення соціальної та економічної бази демократії, корупція охоплює всі сфери суспільних відносин та реально загрожує національній безпеці [5, 166 с.]. За словами сучасних науковців-дослідників [5;4;1] в Україні відбувається захоплення її як держави олігархами та формування кланово-олігархічного режиму. Як образно зазначив О. Гаврилишин [1, с. 293] «Україна – держава захоплена олігархами», що посилює автократичні процеси в Україні та унеможлиблює процес євроінтеграції. Тому першочерговим завданням, в тому числі і на шляху до євроінтеграції, О. Гаврилишин [1, с. 303] вбачав: обмеження влади олігархів шляхом посилення антимонопольного законодавства або усунення олігархів від влади; створення рівного для всіх правового середовища; забезпечення відкритої конкуренції, вільного доступу на ринок для розвитку малого та середнього бізнесу.

Інтеграційне спрямування України до Євросоюзу має здійснюватися виключно на принципах досягнення гармонізації трьох важливих складових: добробуту населення, соціальних інтересів, зростання конкурентоспроможності. Насамперед, мова йде про соці-

* фахівець II категорії відділу аспірантури ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України».

ально-економічні аспекти держави з метою їх адаптації до жорстких умов конкуренції, кооперації виробництва та глобального поділу праці. Постає проблема суперечності між гармонійним поєднанням глобальних умов, необхідних для інтеграції та можливістю їх ефективного співставлення з інтересами народу. Отже, при прагненні до інтеграції у світову економіку слід враховувати, насамперед, орієнтири країн ЄС у соціальній сфері.

Відмітимо доволі високі показники розвитку людського потенціалу країн-членів ЄС, а це і умови та тривалість життя, рівень грамотності, середній дохід.

Відповідно до звіту Організації Об'єднаних Націй Норвегію визнано найкращою країною за рівнем життя серед 182 країн світу. На другому місці – Австралія, на третьому – Ісландія, Україна – 76 місце. Ще декілька цифр щодо середньої тривалості життя: Норвегія – 80 років, Японія – 82,7, і для прикладу, Україна (2012 р.) – 69, 3.

В країнах Західної Європи потужне і громадянське суспільство, що невпинно контролює кожен крок влади і якщо відбуваються реформи, що обмежують хоч і невелику частину вже звичних для населення благ, то такі реформи зустрічають потужний опір.

Не меншої уваги країни ЄС приділяють і соціальній відповідальності бізнесу. Широко впроваджуються спектр нових контрактних взаємовідносин між державою і приватними підприємствами у сферах діяльності, що раніше здійснювалися державою (утилізація та збирання сміття, фінансування дошкільних закладів, рекреаційні послуги, підтримання дорожньо-транспортного господарства та ін.) за рахунок чого влада перекладає свої функції господарської діяльності на приватні компанії, які досить ефективно справляються з цим.

Серед усього іншого, зазначимо ряд переваг інтеграції України до європростору, а саме: високий рівень конкурентоздатності економіки країн-членів ЄС стимулюватиме до макроекономічної стабільності країни; запровадження єдиної валюти матиме позитивний вплив у довготривалій перспективі; в рамках Євросоюзу Україна долучиться до сільсько-господарської політики Європейського співтовариства; приєднання до Шенгенської безвізової зони надасть можливість вільно пересуватися по європейському континенту; і найголовніше, діючі на території ЄС механізми надання соціальних послуг (охорона здоров'я, пенсійне забезпечення, освіта та ін.) стануть дуже корисними для України.

Отже, першочергове прагнення щодо євроінтеграції повинно базуватися на соціальних орієнтирах Європи, які для країн Євросоюзу є найважливішими, оскільки становлять основу високих характеристик сучасного євросуспільства.

Адаптація реальної соціально-економічної політики України, яка, на сьогодні, є досить далекою від євроінтеграційних принципів, базується на реформуванні галузей соціальної політики відповідно до стандартів ЄС.

Не менш важливим для прийняття євроінтеграційного курсу є прийняття до уваги досвіду інших країн. Однак, кожна держава є індивідуальною і неповторною, тому і інтеграційні процеси кожної держави мають свої особливості. Застосування певної моделі інтеграції, яка ефективно використовувалась однією країною, може згубно вплинути на іншу. Україна має виважено вивчати досвід інших країн та на цій основі формувати власну адекватну та оптимальну модель європейської інтеграції, передбачивши усі можливі наслідки. Оскільки, як стверджують деякі аналітики, зі вступом у систему світогосподарських зв'язків, до України буде переміщено ряд шкідливих підприємств, в тому числі і для утилізації радіоактивних відходів.

Окрім того, вступ у ЄС, може знизити розвиток вітчизняного підприємництва через високі соціальні гарантії, що діють в країнах-членах ЄС, що позбавить Україну переваг щодо дешевої робочої сили.

Взагалі, ідеалізація всього, що робиться в країнах Західної Європи, є, на наш погляд дещо завищеною. І не можна не заперечувати деякі недоліки з якими може зіткнутися

кожна країна, що інтегрується у європростір. Ось, наприклад, ще у 80-х рр. ХХ ст. європейські країни зіткнулися з рядом серйозних як економічних так і моральних проблем, що були викликані доволі швидким зростанням соціальних витрат: приплив іммігрантів, що поповнюють число родин з низьким рівнем доходів, зростання чисельності осіб пенсійного віку, збільшення числа неповних родин, необхідність зниження податкового тягаря для тих, хто працює і платить податки, ослаблення стимулів до пошуку роботи, високі норми безробіття, нові вимоги до кваліфікації праці [4]. Перед рядом країн постали нові та досить складні завдання у сфері соціальної політики. Ще тоді уряди країн збентежили питання розвитку соціальної інфраструктури в умовах помірного економічного зростання та обмежених ресурсів.

І сьогодні, першочерговим питанням Заходу залишаються реформи соціального забезпечення, а саме: оптимальний розподіл коштів бюджету, адресність допомоги й пошук найліпшого її методу, застережень за її надання, профпідготовка її одержувачів, створення додаткових робочих місць та ін. Таким чином, соціальна складова євроінтеграції визначає значною мірою успіх її реалізації.

Першочергово, у контексті інтеграції України до Європейського Союзу необхідно: вдосконалити законодавчу базу, привести її у відповідність до міжнародних норм та стандартів; розробити виважену та чітку зовнішньо-економічну політику та поетапний план реалізації її у життя. Однак, не потрібно очікувати миттєвого та одномоментного досягнення бажаних результатів, оскільки економічна інтеграція є тривалим та складним процесом.

Комплексність процесу перетворень створить стійкий плацдарм інтеграції України до ЄС.

Необхідно вже зараз на державному рівні дбати про соціальні гарантії для майбутніх поколінь, а не діяти за принципом латання дір та гасіння соціальних «пожеж», дбати про глибинний зміст декларованих реформ, які б справді наблизили нас до Європейського співтовариства [4].

Досягнення загальноєвропейського рівня соціального захисту та забезпечення населення надасть Україні, в першу чергу, переваги соціального характеру, забезпечить гідне життя громадян.

Список використаних джерел

1. Гаврилишин, О. Капіталізм для всіх чи для обраних? [Текст] : розбіжні шляхи посткомуністичних перетворень / О. Гаврилишин. – К. : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2007. – 384 с. – (Актуальні світові дискусії) . – На укр. яз. – ISBN 966-518-395-8
2. Гончарова, Є., Шкуренко, О. Ризики інтеграції України до Європейської спільноти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://confer-dsum.ucoz.ua/_fr/0/0817636.pdf
3. Заплатиский, С. Нищие в раю или Год жизни в элитарном обществе / С. Заплатиски // Вести сегодня. – 2007. – № 51. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rus.delfi.lv/archive/nischie-v-rayu-ili-god-zhizni-v-elitarnom-obschestve.d?id=11063400>
4. Кравченко, О. Євроінтеграція для нас – це насамперед орієнтир у соціальній сфері / О. Кравченко // Всеукраїнська асоціація пенсіонерів. – 2012-2013. – 10 березня 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uarp.org/blogs/autor_11/article_47
5. Стефанишин, Б. Соціально-економічні аспекти європейської інтеграції України [Текст] / Б. Стефанишин // Вісник Наукового інформаційно-аналітичного центру НАТО Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2011. – с. 163-168